

Kommissionens tillkännagivande om samarbete mellan kommissionen och EU-medlemsstaternas domstolar vid tillämpning av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget

(2004/C 101/04)

(Text av betydelse för EES)

I. TILLKÄNNAGIVANDETS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

1. Detta tillkännagivande gäller samarbetet mellan kommissionen och EU-medlemsstaternas domstolar när de sistnämnda tillämpar artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget. I detta tillkännagivande avses med "EU-medlemsstaternas domstolar" de domstolar i en EU-medlemsstat som får tillämpa artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget och begära förhandsavgörande från EG-domstolen i enlighet med artikel 234 i EG-fördraget (nedan kallade "nationella domstolar")⁽¹⁾.
2. Nationella domstolar kan ha att tillämpa artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget i mål mellan enskilda, till exempel i avtalsrättsliga mål eller skadeståndsmål. De kan också komma att ansvara för verkställighet eller fungera som överprövningsinstans. En nationell domstol kan också utses till att verka som en medlemsstats konkurrensmyndighet (nedan kallad "nationell konkurrensmyndighet") enligt artikel 35.1 i förordning (EG) nr 1/2003 (nedan kallad "förordningen")⁽²⁾. I sådana fall omfattas samarbetet mellan nationella domstolar och kommissionen inte bara av det här tillkännagivandet, utan också av tillkännagivandet om samarbete inom nätverket av konkurrensmyndigheter⁽³⁾.

inte har framförts av parterna, föreligger en sådan skyldighet även då det är fråga om tvingande gemenskapsbestämmelser som t.ex. konkurrensreglerna⁽⁷⁾.

4. Nationella domstolar kan komma att tillämpa artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget i förvaltnings-, tviste- eller brottmål, beroende på vilka uppgifter domstolarna har enligt nationella rättsregler⁽⁸⁾. Särskilt i sådana fall som gäller skyddet av fysiska eller juridiska personers individuella rättigheter spelar de nationella domstolarna en viktig roll för efterlevnaden av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget. Denna roll skiljer sig från kommissionens och de nationella konkurrensmyndigheternas uppgift att tillvarata allmänintresset⁽⁹⁾. Nationella domstolar kan ge praktisk verkan åt artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget genom att förklara ett avtal ogiltigt eller utdöma skadestånd.
5. Nationella domstolar får tillämpa artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget utan att samtidigt behöva tillämpa nationell konkurrenslagstiftning. Om nationella domstolar tillämpar den nationella konkurrensrätten på sådana avtal, beslut av företagssammanslutningar eller samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstater på det sätt som avses i artikel 81.1 i EG-fördraget⁽¹⁰⁾, eller på missbruk som är förbjudet enligt artikel 82 i EG-fördraget, måste de även tillämpa EGs konkurrensregler på sådana avtal, beslut eller förfaranden⁽¹¹⁾.

II. NATIONELLA DOMSTOLARS TILLÄMPNING AV EGS KONKURRENSREGLER

A. NATIONELLA DOMSTOLARS BEHÖRIGHET ATT TILLÄMPA EGS KONKURRENSREGLER

3. I den utsträckning som nationella domstolar är behöriga att handlägga ett mål⁽⁴⁾, är de också behöriga att tillämpa artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget⁽⁵⁾. Artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget är av tvingande beskaffenhet och är av väsentlig betydelse för fullgörandet av gemenskapens uppgifter och i synnerhet för den inre marknadens goda funktion⁽⁶⁾. Då nationella domstolar enligt nationell rätt ex officio skall komplettera rättsliga grunder som stöds av en intern bestämmelse av tvingande beskaffenhet som

6. Förordningen ger inte bara nationella domstolar rätt att tillämpa EGs konkurrensrätt. Den parallella tillämpningen av nationell konkurrensrätt på avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som påverkar handeln mellan medlemsstater får inte leda till en annan utgång än den som EGs konkurrensrätt leder till. Enligt artikel 3.2 i förordningen kan avtal, beslut och samordnade förfaranden som inte innebär överträdelse av 81.1 i EG-fördraget eller som uppfyller villkoren för undantag i artikel 81.3 i EG-fördraget inte vara förbjudna enligt na-

- tionell konkurrensrätt⁽¹²⁾. EG-domstolen har också funnit att det motsatta gäller: avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som strider mot artikel 81.1 och inte uppfyller villkoren i artikel 81.3 i EG-fördraget kan inte upprätthållas enligt nationell rätt⁽¹³⁾. Vad gäller den parallella tillämpningen av nationell konkurrensrätt och artikel 82 i EG-fördraget i fall av ensidigt agerande, innehåller artikel 3 i förordningen inte något liknande krav på likformig tillämpning. Vid motstridiga bestämmelser griper dock den allmänna regeln om EG-rättens företräde in, vilket innebär att nationella domstolar inte får tillämpa en nationella bestämmelse som strider mot en EG-regel, oavsett om den nationella bestämmelsen antogs före eller efter EG-regeln⁽¹⁴⁾.
7. Utöver artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget får nationella domstolar också tillämpa rättsakter som antagits av EU-institutionerna i enlighet med EG-fördraget eller i enlighet med de bestämmelser som antagits för tillämpningen av fördraget, i den utsträckning sådana rättsakter har direkt effekt. Nationella domstolar kan således ha att verkställa kommissionsbeslut⁽¹⁵⁾ eller förordningar om tillämpning av artikel 81.3 i EG-fördraget på vissa grupper av avtal, beslut eller samordnade förfaranden. När nationella domstolar tillämpar EGs konkurrensregler handlar de inom ramen för gemenskapsrätten och de är således tvungna att iakttä de allmänna gemenskapsrättsliga principerna⁽¹⁶⁾.
8. Nationella domstolars tillämpning av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget bygger ofta på komplicerade ekonomiska och juridiska bedömningar⁽¹⁷⁾. Vid tillämpningen av EGs konkurrensregler är nationella domstolar bundna av gemenskapsdomstolarnas praxis och av kommissionens förordningar om tillämpningen av artikel 81.3 i EG-fördraget på vissa grupper av avtal, beslut av företagssammanslutningar eller samordnade förfaranden⁽¹⁸⁾. Dessutom är kommissionens tillämpning av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget i ett enskilt ärende bindande för en nationell domstol som har att tillämpa EG:s konkurrensregler i samma ärende samtidigt som eller efter kommissionen⁽¹⁹⁾. Slutligen kan nationella domstolar söka ledning i kommissionens förordningar och beslut i de fall då det finns likheter mellan dessa och mål som de nationella domstolarna handlägger, liksom i kommissionens tillkännagivanden och riktlinjer för tillämpningen av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget⁽²⁰⁾ och i den årliga rapporten om konkurrens-
- politiken⁽²¹⁾, naturligtvis med förbehåll för EG-domstolens auktoritativa tolkning av EG-fördraget.
- B. PROCESSUELLA FRÅGOR I SAMBAND MED NATIONELLA DOMSTOLARS TILLÄMPNING AV EGS KONKURRENSREGLER
9. De processuella förutsättningarna för nationella domstolars tillämpning av EGs konkurrensregler och de påföljder de kan utdöma vid överträdelse är i stor utsträckning reglerade i nationell rätt. I viss mån styr emellertid EG-rätten också de villkor under vilka EGs konkurrensregler verkställs. Dessa EG-bestämmelser erbjuder nationella domstolarmöjligheten att använda sig av vissa medel, till exempel begära att kommissionen skall yttra sig om frågor rörande tillämpningen av EGs konkurrensregler⁽²²⁾ eller skapa regler som har bindande verkan på mål inför nationell domstol, till exempel tillåta kommissionen och nationella konkurrensmyndigheter att inkomma med skriftliga utlåtanden⁽²³⁾. Dessa gemenskapsrättsbestämmelser har företräde framför nationella bestämmelser. Följaktligen måste nationella domstolar sätta åt sidan nationella bestämmelser som, om tillämpade, skulle strida mot gemenskapsrättsbestämmelser. När gemenskapsrättsbestämmelser är direkt tillämpliga utgör de en direkt källa av rättigheter och skyldigheter för de som är berörda och måste tillämpas full ut och på ett enhetligt sätt i alla medlemsstater från det datum de träder i kraft⁽²⁴⁾.
10. I avsaknad av gemenskapsrättsbestämmelser om processuella frågor och påföljder kopplade till tillämpningen av EGs konkurrensregler skall nationella domstolar tillämpa inhemsk processrätt och – i den mån de är behöriga – utdöma påföljder enligt nationell rätt. Tillämpningen av dessa nationella bestämmelser måste emellertid vara förenlig med allmänna gemenskapsrättsliga principer. I detta sammanhang kan det vara lämpligt att erinra om EG-domstolens praxis:
- a) Nationell rätt måste föreskriva effektiva, proportionella och avskräckande påföljder för överträdelse av gemenskapsrätten⁽²⁵⁾.
- b) Om en överträdelse av gemenskapsrätten skadar en enskild, måste denna, på vissa villkor, kunna begära skadestånd vid nationell domstol⁽²⁶⁾.

c) De förfarande- och påföljdsregler som nationella domstolar använder sig av vid tillämpningen av gemenskapsrätten

— får inte göra verkställigheten orimligt svår eller i praktiken omöjlig (effektivitetsprincipen) ⁽²⁷⁾ och

— får inte vara mindre förmånliga än de regler som tillämpas vid verkställigheten av motsvarande nationella regler (likvärdighetsprincipen) ⁽²⁸⁾.

På grund av principen om gemenskapsrättens företräde, får en nationell domstol inte tillämpa nationella bestämmelser som är oförenliga med denna princip.

C. KOMMISSIONENS OCH NATIONELLA DOMSTOLARS SAMTIDIGA ELLER EFTERFÖLJANDE TILLÄMPNING AV EGS KONKURRENSREGLER

11. En nationell domstol kan komma att tillämpa EGs konkurrensrätt på ett avtal, beslut, samordnat förfarande eller ensidigt agerande som påverkar handeln mellan medlemsstater samtidigt som eller efter kommissionen ⁽²⁹⁾. I följande punkter beskrivs vissa av de förpliktelser som nationella domstolar skall iakttä i sådana fall.

12. Om den nationella domstolen kommer fram till ett avgörande före kommissionen, måste den undvika att fatta ett beslut som skulle kunna stå i strid med ett beslut som kommissionen överväger att fatta ⁽³⁰⁾. Därför finns det en möjlighet för den nationella domstolen att fråga kommissionen om den har inlett ett förfarande om samma avtal, beslut eller samordnade förfarande ⁽³¹⁾ och i så fall hur förfarandet framskrider och sannolikheten för ett beslut i ärendet ⁽³²⁾. Den nationella domstolen kan också, av rätts säkerhetsskäl, välja att vilandeförklara målet till dess att kommissionen har fattat ett beslut ⁽³³⁾. Kommissionen kommer å sin sida att försöka prioritera ärenden i vilka den har beslutat att inleda ett sådant förfarande som avses i artikel 2.1 i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 och som har vilandeförklarats i nationell domstol, i synnerhet när de är avgörande för utgången i ett tvistemål. Om den nationella domstolen saknar skäligen anledning att tveka om kommissionens beslut eller om kommissionen redan har avgjort ett liknande fall får den nationella domstolen avgöra målet i överensstämmelse med det planerade eller tidigare beslutet utan att behöva begära ovannämnda upplysningar från kommissionen eller avvakta kommissionens beslut.

13. Om kommissionen däremot fattar ett beslut i ett visst ärende före den nationella domstolen, får den nationella domstolen senare inte fatta ett beslut som strider mot kommissionens. Den bindande karaktären hos kommissionens beslut gäller naturligtvis med förbehåll för EG-domstolens tolkning av gemenskapsrätten. Om den nationella domstolen tvivlar på att kommissionens beslut är lagenligt, är den ändå bunden av det beslutet såvida inte EG-domstolen beslutar annat ⁽³⁴⁾. Om en nationell domstol alltså tänker fatta ett beslut som strider mot kommissionens beslut måste den föra frågan vidare till EG-domstolen för förhandsavgörande (artikel 234 i EG-fördraget). EG-domstolen avgör därefter om kommissionens beslut är förenligt med gemenskapsrätten. Om kommissionens beslut överklagas till gemenskapsdomstolarna i enlighet med artikel 230 i EG-fördraget och utgången i målet vid den nationella domstolen beror på huruvida kommissionens beslut är giltigt eller inte, bör den nationella domstolen vilandeförklara målet till dess att gemenskapsdomstolarna har meddelat slutlig dom i målet om ogiltigförklaring såvida inte domstolen anser att omständigheterna i målet gör det befogat att begära ett förhandsavgörande från EG-domstolen angående giltigheten av kommissionens beslut ⁽³⁵⁾.

14. När en nationell domstol vilandeförklarar ett mål, till exempel i avvaktan på kommissionens beslut (se ovan punkt 12) eller i väntan på slutlig dom från gemenskapsdomstolarna i ett mål om ogiltighet eller ett förhandsavgörande (se ovan punkt 13), skall den avgöra huruvida det krävs interimistiska åtgärder för att skydda parternas intressen ⁽³⁶⁾.

III. SAMARBETET MELLAN KOMMISSIONEN OCH NATIONELLA DOMSTOLAR

15. Utöver bestämmelsen om samarbete mellan nationella domstolar och gemenskapsdomstolarna i artikel 234 i EG-fördraget innehåller EG-fördraget inga uttryckliga bestämmelser om samarbete mellan nationella domstolar och kommissionen. Gemenskapsdomstolarna har emellertid tolkat artikel 10 i EG-fördraget (enligt vilken medlemsstaterna är skyldiga att underlätta fullgörandet av gemenskapens uppgifter) att innebära att EU-institutionerna och medlemsstaterna har en ömsesidig förpliktelse att samarbeta lojalt för att uppnå EG-fördragets mål. Artikel 10 i EG-fördraget innebär således att kommissionen måste bistå nationella domstolar i deras tillämpning av EG-rätten ⁽³⁷⁾. På motsvarande sätt kan nationella domstolar vara skyldiga att bistå kommissionen när denna fullgör sina uppgifter ⁽³⁸⁾.

16. Det är också lämpligt att erinra om samarbetet mellan nationella domstolar och andra nationella myndigheter, i synnerhet konkurrensmyndigheter, vid tillämpningen av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget. Samarbetet mellan nationella myndigheter regleras i första hand av nationella rättsregler, men enligt artikel 15.3 i förordningen får nationella konkurrensmyndigheter inkomma med skriftliga utlåtanden till nationella domstolar i sin medlemsstat. Punkterna 31 och 33 till 35 i det här tillkännagivandet gäller i tillämpliga delar sådana utlåtanden.

A. KOMMISSIONEN SOM SAKKUNNIG

17. Kommissionen är beredd att bistå nationella domstolar i tillämpningen av EGs konkurrensregler när helst det är nödvändigt för att avgöra ett mål, med andra ord att fungera som sakkunnig åt domstolen (*amicus curiae*). I artikel 15 i förordningen anges de vanligast förekommande formerna av bistånd: överlämnande av information (punkterna 21–26) och kommissionens yttranden (punkterna 27–30), i båda fallen på begäran av nationell domstol, och möjligheten för kommissionen att på eget initiativ inkomma med utlåtanden [i förordningen "yttranden"] (punkterna 31–35). Eftersom dessa former av bistånd finns angivna i förordningen kan de inte begränsas av nationella rättsregler. I brist på gemenskapsrättsliga procedurregler i detta hänseende måste medlemsstaterna anta rättegångsregler som tillåter både nationella domstolar och kommissionen att använda alla möjligheter som förordningen erbjuder, i den mån sådana regler behövs för att underlätta bistånd ⁽³⁹⁾.

18. Den nationella domstolen kan sända begäran om bistånd skriftligt till:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens
B-1049 Bryssel

eller sända den med e-post till: amicus@cec.eu.int

19. Oavsett vilken form samarbetet tar sig kommer kommissionen att respektera de nationella domstolarnas oberoende ställning. Följaktligen är kommissionens synpunkter i samband med denna typ av bistånd inte bindande för den nationella domstolen. Kommissionen kommer också att iaktta gällande sekretessbestämmelser och värna om sin egen verksamhet och oavhängighet ⁽⁴⁰⁾. När kommissionen

fullgör sina förpliktelser enligt artikel 10 i EG-fördraget och bistår nationella domstolar vid tillämpningen av EGs konkurrensregler, förbinder sig kommissionen att förbli saklig och opartisk. Kommissionens bistånd till nationella domstolar ingår i dess plikt att tillvarata allmänintresset. Kommissionen har ingen som helst avsikt att tjäna de privata intressena hos parterna i målet vid den nationella domstolen. Kommissionen kommer därför inte att höra någon av parterna om biståndet till den nationella domstolen. Om kommissionen har kontaktats av någon av parterna i målet angående frågor som har tagits upp vid den nationella domstolen, kommer den att underrätta den nationella domstolen om detta, oavsett om dessa kontakter ägde rum före eller efter den nationella domstolens förfrågan.

20. Kommissionen kommer att lämna en redogörelse för samarbetet med nationella domstolar enligt detta tillkännagivande i den årliga konkurrensrapporten. Kommissionen kan också komma att publicera sina yttranden och utlåtanden på sin webbplats.

1. Kommissionens skyldighet att överlämna upplysningar till nationella domstolar

21. Kommissionens förpliktelse att bistå nationella domstolar vid tillämpningen av EGs konkurrensrätt består främst i en skyldighet för kommissionen att överlämna upplysningar som den förfogar över till nationella domstolar. En nationell domstol kan till exempel begära handlingar eller upplysningar av rent förfarandemässig natur från kommissionen, för att ta reda på om kommissionen handlägger ett visst ärende, om kommissionen har inlett ett formellt granskningsförfarande eller om kommissionen redan har sin uppfattning om ärendet klar. En nationell domstol kan också fråga kommissionen om när ett beslut sannolikt kommer att fattas, så att domstolen kan bedöma förutsättningarna för att vilandeförklara målet eller huruvida interimistiska åtgärder måste vidtas ⁽⁴¹⁾.

22. För att samarbetet med nationella domstolar skall fungera effektivt, kommer kommissionen att försöka överlämna de begärda upplysningarna inom en månad från den dag som begäran inkommer. Om kommissionen måste be den nationella domstolen att förtydliga begäran eller om kommissionen måste rådfråga dem som är direkt berörda av att upplysningarna överlämnas, börjar fristen löpa när kommissionen mottar dessa ytterligare uppgifter.

23. Vid överlämnande av upplysningar till nationella domstolar måste kommissionen vidare respektera fysiska och juridiska personers rättigheter enligt artikel 287 i EG-fördraget⁽⁴²⁾. Enligt artikel 287 i EG-fördraget är ledamöter av kommissionen och kommissionens tjänstemän och övriga anställda förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt. Hit hör konfidentiella uppgifter och affärshemligheter. Affärshemligheter är en form av upplysningar för vilka gäller att inte endast det förhållandet att de sprids till allmänheten utan även det förhållandet att de överlämnas till en annan person än den som har lämnat upplysningarna på ett allvarligt sätt kan skada denna persons intressen⁽⁴³⁾.
24. Artikel 10 i kombination med artikel 287 i EG-fördraget innebär inget undantagslöst förbud för kommissionen att överlämna upplysningar som omfattas av tystnadsplikt till nationella domstolar. Gemenskapsdomstolarnas praxis bekräftar att skyldigheten till lojalt samarbete innebär att kommissionen skall förse den nationella domstolen med alla upplysningar den frågar efter, även upplysningar som omfattas av tystnadsplikt. Kommissionen får dock aldrig, i sitt samarbete med nationella domstolar, inkräkta på bestämmelserna i artikel 287 i EG-fördraget.
25. Alltså kommer kommissionen, innan den överlämnar upplysningar som omfattas av tystnadsplikt till en nationell domstol, att påminna domstolen om dess skyldighet enligt EG-rätten att tillvarata fysiska och juridiska personers rättigheter enligt artikel 287 i EG-fördraget. Kommissionen kommer att fråga domstolen om denna kan och kommer att skydda konfidentiella uppgifter och affärshemligheter. Om den nationella domstolen inte kan garantera detta skall kommissionen inte överlämna upplysningar som omfattas av tystnadsplikt till den nationella domstolen⁽⁴⁴⁾. Endast om den nationella domstolen kan garantera att den kommer att skydda konfidentiella uppgifter och affärshemligheter kommer kommissionen att överlämna de begärda upplysningarna, med angivande av vilka delar som omfattas av tystnadsplikt och vilka delar som inte gör det och som därmed får röjas.
26. Det finns även andra uppgifter som kommissionen inte behöver röja för nationella domstolar. Framför allt kan kommissionen vägra att överlämna upplysningar till nationella domstolar i fall av överordnat intresse kopplat till nödvändigheten av att skydda gemenskapens intressen eller för att inte störa dess funktion och oberoende, särskilt genom att riskera fullgörandet av de uppgifter som anförtrots gemenskapen⁽⁴⁵⁾. Därför kommer kommissionen

inte att överlämna upplysningar till nationella domstolar som en person som har ansökt om förmånlig behandling frivilligt har lämnat, utan föregående samtycke från den personen.

2. Begäran om yttrande rörande tillämpningen av EGs konkurrensregler

27. När en nationell domstol tillämpar EGs konkurrensregler i ett mål, kan den i första hand söka vägledning i gemenskapsdomstolarnas praxis och i kommissionens förordningar, beslut, tillkännagivanden och riktlinjer om tillämpningen av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget⁽⁴⁶⁾. Om detta inte är tillräckligt, kan den nationella domstolen begära ett yttrande från kommissionen om frågor rörande tillämpningen av EGs konkurrensregler. Den nationella domstolen får fråga kommissionen om ekonomiska, faktiska och juridiska spörsmål⁽⁴⁷⁾. Yttrandet påverkar naturligtvis inte möjligheten eller skyldigheten för den nationella domstolen att begära ett förhandsavgörande från EG-domstolen i en fråga om tolkningen eller giltigheten av gemenskapsrätten enligt artikel 234 i EG-fördraget.
28. För att kommissionen skall kunna avge ett yttrande av värde, får den begära ytterligare uppgifter från den nationella domstolen⁽⁴⁸⁾. För att samarbetet med nationella domstolar skall fungera effektivt kommer kommissionen att försöka yttra sig inom fyra månader från den dag som begäran inkommer. Om kommissionen måste be den nationella domstolen om ytterligare uppgifter för att kunna yttra sig, börjar denna frist att löpa när kommissionen mottar sådana ytterligare uppgifter.
29. När kommissionen yttrar sig kommer den att begränsa sig till att lämna de faktauppgifter eller de uppgifter av ekonomisk eller juridisk natur som den nationella domstolen har begärt, utan att göra någon bedömning i sak av det mål som den nationella domstolen handlägger. Kommissionens yttranden skiljer sig från gemenskapsdomstolarnas auktoritativa tolkning av EG-rätten i det att de inte är juridiskt bindande för den nationella domstolen.
30. Precis som har angivits ovan (punkt 19) kommer kommissionen inte att höra parterna innan den avger sitt yttrande till den nationella domstolen. Den nationella domstolen skall behandla kommissionens yttrande i enlighet med tillämpliga nationella rättegångsregler, vilka i sin tur måste överensstämma med allmänna gemenskapsrättsliga principer.

3. Kommissionens utlåtanden till nationella domstolar

31. Enligt artikel 15.3 i förordningen får nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen avge utlåtanden [”ytt-randen” i förordningen] om frågor rörande tillämpningen av artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget till en nationell domstol som har att tillämpa dessa bestämmelser. I förordningen skiljer man mellan skriftliga utlåtanden, som nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen får avge på eget initiativ, och muntliga utlåtanden, som kräver tillstånd från den nationella domstolen⁽⁴⁹⁾.

32. I förordningen anges vidare att kommissionen endast kommer att avge utlåtanden när den enhetliga tillämpningen av artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget så kräver. Eftersom detta är syftet med utlåtandena kommer kommissionen att begränsa sig till en ekonomisk och juridisk analys av omständigheterna i målet.

33. För att kommissionen skall kunna avge utlåtanden kan nationella domstolar komma att bli ombedda att till kommissionen överlämna kopior av alla handlingar som är nödvändiga för att bedöma ärendet eller se till att dessa handlingar överlämnas. I enlighet med artikel 15.3 andra stycket i förordningen kommer kommissionen att använda handlingarna endast i syfte att utarbeta utlåtandet⁽⁵⁰⁾.

34. Eftersom förordningen inte innehåller några procedurregler om hur utlåtandet skall avges, får detta avgöras enligt medlemsstatens egna rättegångsregler och praxis. Om en medlemsstat ännu inte har infört lämpliga regler, måste den nationella domstolen avgöra vilka rättegångsregler som lämpligen bör tillämpas på utlåtandet i målet som pågår.

35. Rättegångsreglerna bör iakttas de principer som anges i punkt 10 ovan. Detta innebär bland annat att reglerna om utlåtanden i frågor rörande tillämpningen av artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget

a) skall vara förenliga med allmänna gemenskapsrättsliga principer, i synnerhet med avseende på parternas grundläggande rättigheter,

b) inte får göra det orimligt svårt eller i praktiken omöjligt att avge ett utlåtande (effektivitetsprincipen)⁽⁵¹⁾, och

c) inte får vara mindre förmånliga än vad som gäller enligt motsvarande nationella regler (likvärdighetsprincipen).

B. NATIONELLA DOMSTOLARS UPPGIFT ATT UNDERLÄTTA KOMMISSIONENS TILLÄMPNING AV EGS KONKURRENSREGLER

36. Skyldigheten till lojalt samarbete innebär också att medlemsstaternas myndigheter skall bistå EU-institutionerna i syfte att uppnå EG-fördragets mål⁽⁵²⁾. I förordningen finns tre exempel på sådant bistånd: (1) överlämnande av de handlingar som behövs för att kommissionen skall kunna bedöma ett ärende och avge utlåtande (ovan punkt 33), (2) överlämnande av kopior av alla domstolsavgöranden som gäller tillämpningen av artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget och (3) de nationella domstolarnas uppgifter i samband med kommissionens inspektioner.

1. Överlämnande av avgöranden från nationella domstolar som gäller tillämpningen av artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget

37. Enligt artikel 15.2 i förordningen skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna kopior av alla skriftliga avgöranden från nationella domstolar som gäller tillämpningen av artikel 81 eller artikel 82 i EG-fördraget. En sådan kopia skall överlämnas utan dröjsmål efter det att det fullständiga skriftliga avgörandet har tillställts parterna. Därigenom kan kommissionen hållas vederbörligen underrättad om mål vid nationella domstolar där artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget tillämpas, och där det kan vara lämpligt att kommissionen avger ett utlåtande, om en av parterna skulle överklaga avgörandet.

2. De nationella domstolarnas uppgifter i samband med kommissionens inspektioner

38. Slutligen kan nationella domstolar ha en roll att spela vid kommissionens inspektioner av företag och företagssammanslutningar. De nationella domstolarnas uppgifter i sådana sammanhang beror på om inspektionerna företas i företagslokaler eller ej.

39. Vad inspektioner i företags lokaler beträffar kan det enligt nationell lagstiftning krävas tillstånd från nationell domstol för att en nationell verkställande myndighet skall kunna ge handräckning åt kommissionen vid eventuellt motstånd från ett företag. Ansökan om sådant tillstånd kan också göras i förebyggande syfte. Vid handläggningen av ansökan har den nationella domstolen befogenhet att kontrollera att kommissionens inspektionsbeslut är fattat i vederbörlig ordning och att de planerade tvångsåtgärderna varken är godtyckliga eller alltför långtgående i förhållande till föremålet för inspektionen. Vid prövningen om av tvångsmedlen är proportionella får den nationella domstolen be kommissionen, direkt eller via den nationella konkurrensmyndigheten, att noggrant ange framförallt de grunder på vilka kommissionen misstänker överträdelse av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget, samt hur allvarlig den misstänkta överträdelsen är och på vilket sätt det berörda företaget är inblandat ⁽⁵³⁾.
40. Vad beträffar inspektion av annat än företagslokaler krävs det enligt förordningen tillstånd från en nationell domstol innan kommissionens beslut om att göra en sådan inspektion kan verkställas. I sådana fall får den nationella domstolen kontrollera att kommissionens beslut är fattat i vederbörlig ordning och att de planerade tvångsåtgärderna varken är godtyckliga eller alltför långtgående i förhållande till framförallt hur allvarlig den misstänkta överträdelsen är, betydelsen av den bevisning som avses, det berörda företagens medverkan och den rimliga sannolikheten för att de räkenskaper och affärshandlingar som inspektionen avser förvaras i de lokaler för vilka inspektionstillstånd

begärs. Den nationella domstolen får, direkt eller via den nationella konkurrensmyndigheten, be kommissionen om närmare förklaringar i de avseenden som krävs för att domstolen skall kunna kontrollera att de planerade tvångsåtgärderna är proportionella ⁽⁵⁴⁾.

41. I båda de fall som avses i punkterna 39 och 40 får den nationella domstolen inte ifrågasätta att kommissionens beslut är lagenligt eller att inspektionen behövs och inte heller begära att få tillgång till uppgifter i kommissionens handlingar i ärendet ⁽⁵⁵⁾. Skyldigheten att lojalt samarbeta innebär också att den nationella domstolen skall fatta beslut inom en skälig tidsfrist som gör det möjligt för kommissionen att effektivt genomföra inspektionen ⁽⁵⁶⁾.

IV. SLUTBESTÄMMELSER

42. Detta tillkännagivande utfärdas i syfte att vara till hjälp för nationella domstolar vid tillämpningen av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget. Det är inte bindande för nationella domstolar och det påverkar inte EU-medlemsstaternas eller fysiska och juridiska personers rättigheter och skyldigheter enligt gemenskapsrätten.
43. Detta tillkännagivande ersätter tillkännagivandet från 1993 om samarbete mellan kommissionen och EU-medlemsstaternas domstolar vid tillämpning av artiklarna 85 och 86 i EEG-fördraget ⁽⁵⁷⁾.

⁽¹⁾ Angående kriterierna för att avgöra vilka organ som kan anses som sådana domstolar som avses i artikel 234 i EG-fördraget, se t.ex. EG-domstolens dom av den 30 maj 2002 i mål C-516/99, Walter Schmid, REG 2002, s. I-4573, punkt 34: "För att bedöma om det hänskjutande organet är en domstol (. . .) skall EG-domstolen, enligt fast rättspraxis, beakta ett antal omständigheter, nämligen om organet är upprättat enligt lag, om det är av stadigvarande karaktär, om dess jurisdiktion är av tvingande art, om förfarandet är kontradiktoriskt, om organet tillämpar rättsregler samt om det har en oberoende ställning."

⁽²⁾ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

⁽³⁾ Tillkännagivande om samarbete inom nätverket av konkurrensmyndigheter (EUT C 101, 27.4.2004, s. 43). I det här tillkännagivandet avses med "nationell konkurrensmyndighet" den myndighet som har utsetts av en medlemsstat i enlighet med artikel 35.1 i förordningen.

⁽⁴⁾ En nationell domstols behörighet avgörs enligt nationella, europeiska och internationella behörighetsregler. Det bör erinras om att rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttsens område (EGT L 12, 16.1.2001, s. 1) är tillämplig på alla konkurrensmål av privaträttslig natur.

⁽⁵⁾ Artikel 6 i förordningen.

⁽⁶⁾ Se artiklarna 2 och 3 i EG-fördraget och EG-domstolens dom av den 1 juni 1999 i mål C-126/97, Eco Swiss China Time Ltd mot Benetton International NV, REG 1999, s. I-3055, punkterna 35–39; förstainstansrättens dom av den 27 oktober 1994 i mål T-34/92, Fiatagri UK Ltd mot New Holland Ford Ltd mot Europeiska kommissionen REG. 1994, s. II-905, punkt 39 och förstainstansrättens dom av den 12 december 2000 i mål T-128/98, Aéroports de Paris mot Europeiska kommissionen REG. 2000, s. II-3929, punkt 241.

⁽⁷⁾ EG-domstolens dom av den 14 december 1995 i förenade målen C-430/93 och C-431/93, Jeroen van Schijndel och Johannes Nicolaas Cornelis van Veen mot Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, REG 1995, s. I-4705, punkterna 13–22.

⁽⁸⁾ Enligt den sista meningen i skäl nr 8 i förordning (EG) nr 1/2003 tillämpas förordningen inte på nationella lagar genom vilka fysiska personer åläggs brottspåföljder, utom i den mån som sådana påföljder utgör det medel varmed konkurrensregler tillämpliga på företag verkställs.

- (9) Förstainstansrättens dom av den 18 september 1992 i mål T-24/90, Automec Srl mot kommissionen, REG. 1992, s. II-2223, punkt 85 (svensk specialutgåva, volym XIII, s. II-61).
- (10) För en närmare redogörelse för begreppet påverkan på handeln, se tillkännagivandet i detta ämne (EUT C 101, 27.4.2004, s. 81).
- (11) Artikel 3.1 i förordningen.
- (12) Se tillkännagivandet om tillämpningen av artikel 81.3 i EG-fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 2).
- (13) EG-domstolens dom av den 13 februari 1969 i mål 14/68, Walt Wilhelm m.fl. mot Bundeskartellamt, REG. 1969, s. 1 (svensk specialutgåva, volym I, s. 379) och EG-domstolens dom av den 10 juli 1980 i förenade målen 253/78 och 1-3/79, Procureur de la République m.fl. mot Bruno Giry och Guerlain SA m.fl., REG. 1980, s. 2327, punkterna 15-17 (ej översatt till svenska).
- (14) EG-domstolens dom av den 9 mars 1978 i mål 106/77, Amministrazione delle Finanze dello Stato mot Simmenthal SpA, REG. 1978, s. 629, (svensk specialutgåva, volym IV, s. 75), och EG-domstolens dom av den 9 september 2003 i mål C-198/01, Consorzio Industrie Fiammiferi (CIF) mot Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato, REG 2003, punkt 49.
- (15) En nationell domstol kan t.ex. få i uppdrag att verkställa ett kommissionsbeslut enligt artiklarna 7-10, 23 och 24 i förordningen.
- (16) Se t.ex. EG-domstolens dom av den 13 juli 1989 i mål 5/88, Hubert Wachauf mot Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft, REG. 1989, s. 2609, punkt 19 (ej översatt till svenska).
- (17) EG-domstolens dom av den 21 januari 1999 i förenade målen C-215/96 och C-216/96, Carlo Bagnasco m.fl. mot Banca Popolare di Novara soc. coop. arl. (BNP) och Cassa di Risparmio di Genova e Imperia SpA (Carige), REG 1999, s. I-135, punkt 50.
- (18) EG-domstolens dom av den 3 februari 1976 i mål 63/75, SA Fonderies Roubaix Watrelos mot Société nouvelle des Fonderies A. Roux och Société des Fonderies JOT, REG. 1976, s. 111, punkterna 9-11 (ej översatt till svenska) och EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Stergios Delimitis mot Henninger Bräu AG, REG. 1991, s. I-935, punkt 46 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65).
- (19) Se punkterna 11-14 nedan om nationella domstolars och kommissionens samtidiga eller efterföljande tillämpning av EG:s konkurrensregler.
- (20) EG-domstolens dom av den 11 april 1989 i mål 66/86, Ahmed Saeed Flugreisen och Silver Line Reisebüro GmbH mot Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs e.V., REG. 1989, s. 803 (svensk specialutgåva, volym X, s. 9); EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG. 1991, s. I-935, punkt 50 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65). En förteckning över kommissionens riktlinjer, tillkännagivanden och förordningar på konkurrensområdet, i synnerhet förordningar om tillämpning av artikel 81.3 i EG-fördraget på vissa grupper av avtal, beslut av företagsammanslutningar eller samordnade förfaranden bifogas det här tillkännagivandet. För kommissionens beslut med tillämpning av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget (sedan 1964), se <http://www.europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/>.
- (21) EG-domstolens dom av den 12 december 1995 i förenade målen C-319/93, C-40/94 och C-224/94, Hendrik Evert Dijkstra mot Friesland (Frico Domo) Coöperatie BA och Cornelis van Roessel m.fl. mot De coöperatieve vereniging Zuivelcoöperatie Campina Melkunie VA och Willem de Bie m.fl. mot De Coöperatieve Zuivelcoöperatie Campina Melkunie BA, REG 1995, s. I-4471, punkt 32.
- (22) Om möjligheten för nationella domstolar att begära yttrande från kommissionen, se vidare punkterna 27-29.
- (23) Om skriftliga utlåtanden, se vidare punkterna 31-35.
- (24) EG-domstolens dom av den 9 mars 1978 i mål 106-77 Amministrazione delle Finanze dello Stato mot Simmenthal SpA, REG 1978, s. 629, punkterna 14 och 15.
- (25) EG-domstolens dom av den 21 september 1989 i mål 68/88, kommissionen mot Grekland, REG. 1989, s. 2965, punkterna 23-25 (svensk specialutgåva, volym X, s. 153).
- (26) Om företags skadeståndsansvar vid överträdelse av EG-rätten, se EG-domstolens dom av den 20 september 2001, i mål C-453/99, Courage Ltd mot Bernard Crehan och Bernard Crehan mot Courage Ltd m.fl., REG 2001, s. I-6297, punkterna 26 och 27. Om skadeståndsansvar för en medlemsstat eller för en myndighet som härleder sina befogenheter från staten och om villkoren för statligt skadeståndsansvar, se t.ex. EG-domstolens dom av den 19 november 1991 i förenade målen C-6/90 och C-9/90, Andrea Francovich och Danila Bonifaci m.fl. mot Italien, REG. 1991, s. I-5357, punkterna 33-36 (svensk specialutgåva, volym XI, s. 435); EG-domstolens dom av den 2 augusti 1993 i mål C-271/91, M. Helen Marshall mot Southampton och South-West Hampshire Area Health Authority, REG. 1993, s. I-4367, punkterna 30, 34 och 35 (svensk specialutgåva, volym XIV, s. I-315); EG-domstolens dom av den 5 mars 1996 i förenade målen C-46/93 och C-48/93, Brasserie du Pêcheur SA mot Tyskland och The Queen mot Secretary of State for Transport, ex parte Factortame Ltd m.fl., REG 1996, s. I-1029; EG-domstolens dom av den 26 mars 1996 i mål C-392/93, The Queen mot H. M. Treasury, ex parte British Telecommunications plc., REG 1996, s. I-1631, punkterna 39-46; EG-domstolens dom av den 8 oktober 1996 i förenade målen C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 och C-190/94, Erich Dillenkofer, Christian Erdmann, Hans-Jürgen Schulte, Anke Heuer, Werner, Ursula och Trosten Knor mot Tyskland, REG 1996, s. I-4845, punkterna 22-26 och 72.
- (27) Se t.ex. EG-domstolens dom av den 16 december 1976 i mål 33/76, Rewe-Zentralfinanz eG och Rewe-Zentral AG mot Landwirtschaftskammer für das Saarland, REG. 1976, s. 1989, punkt 5 (svensk specialutgåva, volym III, s. 261); EG-domstolens dom av den 16 december i mål 45/76, Comet BV mot Produktschap voor Siergewassen, REG. 1976, s. 2043, punkt 12 (ej översatt till svenska); EG-domstolens dom av den 10 april 1984 i mål 79/83, Dorit Harz mot Deutsche Tradax GmbH, REG. 1984, s. 1921, punkterna 18 och 23 (ej översatt till svenska).
- (28) Se t.ex. EG-domstolens dom av den 16 december 1976 i mål 33/76, Rewe, REG. 1976, s. 1989, punkt 5 (svensk specialutgåva, volym III, s. 261); EG-domstolens dom av den 7 juli 1981 i mål 158/80, Rewe-Handelsgesellschaft Nord mbH och Rewe-Markt Steffen mot Hauptzollamt Kiel, REG. 1981, s. 1805, punkt 44 (svensk specialutgåva, volym VI, s. 153); EG-domstolens dom av den 9 november 1983 i mål 199/82, Amministrazione delle finanze dello Stato mot SpA San Giorgio, REG. 1983, s. 3595, punkt 12 (svensk specialutgåva, volym VII, s. 389); EG-domstolens dom av den 15 september 1998 i mål C-231/96, Edilizia Industriale Siderurgica Srl (Edis) mot Ministero delle Finanze, REG 1998, s. I-4951, punkterna 36 och 37.
- (29) Artikel 11.6 jämförd med artikel 35.3 och 35.4 i förordningen är till hinder för att artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget tillämpas samtidigt av kommissionen och en nationell domstol som har utsetts till nationell konkurrensmyndighet.
- (30) Artikel 16.1 i förordningen.
- (31) Kommissionen offentliggör beslutet om att inleda ett förfarande i syfte att fatta ett beslut i enlighet med artikel 7-10 i förordningen; se artikel 2.2 i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 av den 7 april 2004 om kommissionens förfaranden enligt artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget (EUT L 123, 27.4.2004). Enligt EG-domstolen är inledande av förfarandet en officiell åtgärd från kommissionen, som därigenom ger tillkänna sin avsikt att fatta beslut (EG-domstolens dom av den 6 februari 1973 i mål 48/72, SA Brasserie de Haecht mot Wilkin-Janssen, REG. 1973, s. 77, punkt 16; svensk specialutgåva, volym II, s. 67).
- (32) EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG. 1991, s. I-935, punkt 53 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65); EG-domstolens dom av den 12 december 1995 i förenade målen C-319/93, C-40/94 och C-224/94, Dijkstra, REG 1995, s. I-4471, punkt 34. Se vidare om denna fråga punkt 21 i det här tillkännagivandet.
- (33) Se artikel 16.1 i förordningen samt EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG. 1991, s. I-935, punkt 47 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65) och EG-domstolens dom av den 14 december 2000 i mål C-344/98, Masterfoods Ltd mot HB Ice Cream Ltd, REG 2000, s. I-11369, punkt 51.

- (³⁴) EG-domstolens dom av den 22 oktober 1987 i mål 314/85, Foto-Frost mot Hauptzollamt Lübeck-Ost, REG. 1987, s. 4199, punkterna 12–20 (svensk specialutgåva, volym IX, s. 233).
- (³⁵) Se artikel 16.1 i förordningen och EG-domstolens dom av den 14 december 2000 i mål C-344/98, Masterfoods, REG 2000, s. I-11369, punkterna 52–59.
- (³⁶) EG-domstolens dom av den 14 december 2000 i mål C-344/98, Masterfoods, REG 2000, s. I-11369, punkt 58.
- (³⁷) EG-domstolens beslut av den 13 juli 1990 i mål C-2/88 Imm, J. J. Zwartveld m.fl., REG. 1990, s. I-3365, punkterna 16–22 (svensk specialutgåva, volym X, s. 489) och EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG. 1991, I-935, punkt 53 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65).
- (³⁸) Domstolens dom av den 22 oktober 2002 i mål C-94/00, Roquette Frères SA mot Directeur général de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes, i närvaro av Europeiska kommissionen, REG 2002, I-9011, punkt 31.
- (³⁹) Angående sådana nationella rättegångsreglers förenlighet med allmänna gemenskapsrättsliga principer, se punkterna 9 och 10 i det här tillkännagivandet.
- (⁴⁰) Angående dessa förpliktelser, se t.ex. punkterna 23–26 i det här tillkännagivandet.
- (⁴¹) EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG. 1991, s. I-935, punkt 53 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65) och EG-domstolens dom av den 12 december 1995 i förenade målen C-319/93, C-40/94 och C-224/94, Dijkstra, REG 1995, s. I-4471, punkt 34.
- (⁴²) EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG. 1991, s. I-935, punkt 53 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65).
- (⁴³) Förstainstansrättens beslut av den 18 september 1996 i mål T-353/94, Postbank, REG 1996, s. II-921, punkterna 86 och 87, och EG-domstolens dom av den 7 november 1985 i mål 145/83, Stanley George Adams mot kommissionen, REG. 1985, s. 3539, punkt 34 (svensk specialutgåva, volym VIII, s. 327).
- (⁴⁴) EG-domstolens beslut av den 6 december 1990 i mål C-2/88 Imm, Zwartveld, REG. 1990, s. I-4405, punkterna 10 och 11 (ej översatt till svenska); förstainstansrättens beslut av den 18 september 1996 i mål T-353/94, Postbank, REG 1996, s. II-921, punkt 93.
- (⁴⁵) EG-domstolens beslut av den 6 december 1990 i mål C-2/88 Imm, Zwartveld, REG. 1990, s. I-4405, punkterna 10 och 11 (ej översatt till svenska); EG-domstolens dom av den 26 november 2002 i mål 275/2000, Europeiska gemenskapen, företrädd av Europeiska gemenskapernas kommission mot First NV och Franex NV, REG 2002, s. I-10943, punkt 49, och förstainstansrättens beslut av den 18 september 1996 i mål T-353/94, Postbank, REG 1996, s. II-921, punkt 93.
- (⁴⁶) Se punkt 8 i det här tillkännagivandet.
- (⁴⁷) EG-domstolens dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis, REG. 1991, s. I-935, punkt 53 (svensk specialutgåva, volym XI, s. I-65) och EG-domstolens dom av den 12 december 1995 i förenade målen C-319/93, C-40/94 och C-224/94, Dijkstra, REG 1995, s. I-4471, punkt 34.
- (⁴⁸) Jämför EG-domstolens dom av den 25 maj 1982 i mål 96/81, kommissionen mot Nederländerna, REG. 1982, s. 1791, punkt 7 (ej översatt till svenska) och EG-domstolens dom av den 22 september 1988 i mål 272/86, kommissionen mot Grekland, REG. 1988, s. 4875, punkt 30 (ej översatt till svenska).
- (⁴⁹) Enligt artikel 15.4 i förordningen påverkar detta inte mer vittgående befogenheter att lämna yttranden inför domstol som medlemsstaternas konkurrensmyndigheter kan ha tilldelats enligt lagstiftningen i respektive medlemsstat.
- (⁵⁰) Se också artikel 28.2 i förordningen, som är till hinder för att kommissionen röjer uppgifter som den har mottagit och som omfattas av tystnadsplikt.
- (⁵¹) EG-domstolens dom av den 21 september 1989 i förenade målen 46/87 och 227/88, Hoechst AG mot kommissionen, REG. 1989, s. 2859, punkt 33 (svensk specialutgåva, volym X, s. 133). Se även artikel 15.3 i förordningen.
- (⁵²) EG-domstolens dom av den 13 december 1991 i mål C-69/90, kommissionen mot Italien, REG. 1991, s. 6011, punkt 15 (ej översatt till svenska).
- (⁵³) Artikel 20.6–20.8 i förordningen; EG-domstolens dom av den 22 oktober 2002 i mål C-94/00, Roquette Frères SA mot Directeur général de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes, i närvaro av kommissionen, REG 2002, s. I-9011.
- (⁵⁴) Artikel 21.3 i förordningen.
- (⁵⁵) EG-domstolens dom av den 22 oktober 2002 i mål C-94/00, Roquette Frères, REG 2002, s. I-9011, punkterna 39 och 62-66.
- (⁵⁶) EG-domstolens dom av den 22 oktober 2002 i mål C-94/00, Roquette Frères, REG 2002, s. I-9011, punkterna 91 och 92.
- (⁵⁷) EGT C 39, 13.2.1993, s. 6 (ej översatt till svenska).

BILAGA

KOMMISSIONENS GRUPPUNDANTAGSFÖRORDNINGAR, TILLKÄNNAGIVANDEN OCH RIKTLINJER

Denna förteckning finns också i ständigt uppdaterad version på Generaldirektoratets för konkurrens Internetadress:

<http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/legislation/>

A. Övergripande regler**1. Tillkännagivanden av allmän natur**

- Kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning (EGT C 372, 9.12.1997, s. 5)
- Tillkännagivande från kommissionen om avtal av mindre betydelse som inte märkbart begränsar konkurrensen enligt artikel 81.1 i fördraget (de minimis) (EGT C 368, 22.12.2001, s. 13)
- Tillkännagivande med riktlinjer om begreppet påverkan på handeln i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 81)
- Tillkännagivande med riktlinjer för tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 2)

2. Vertikala avtal

- Kommissionens förordning (EG) nr 2790/1999 av den 22 december 1999 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden (EGT L 336, 29.12.1999, s. 21)
- Riktlinjer om vertikala begränsningar (EGT C 291, 13.10.2000, s. 1)

3. Horisontella samarbetsavtal

- Kommissionens förordning (EG) nr 2658/2000 av den 29 november 2000 om tillämpning av artikel 81.3 i fördraget på grupper av specialiseringsavtal (EGT L 304, 5.12.2000, s. 3)
- Kommissionens förordning (EG) nr 2659/2000 av den 29 november 2000 om tillämpning av artikel 81.3 i fördraget på grupper av avtal om forskning och utveckling (EGT L 304, 5.12.2000, s. 7)
- Riktlinjer för tillämpningen av artikel 81 i EG-fördraget på horisontella samarbetsavtal (EGT C 3, 6.1.2001, s. 2)

4. Licensavtal om tekniköverföring

- Förordning (EG) nr 773/2004 av den 27 april 2004 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av avtal om tekniköverföring (EUT L 123, 27.4.2004)
- Riktlinjer för tillämpningen av artikel 81 i EG-fördraget på avtal om tekniköverföring (EUT C 101, 27.4.2004, s. 2)

B. Branschspecifika regler**1. Försäkringar**

- Kommissionens förordning (EG) nr 358/2003 av den 27 februari 2003 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn (EUT L 53, 28.2.2003, s. 8)

2. Bilar

- Kommissionens förordning (EG) nr 1400/2002 av den 31 juli 2002 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden inom motorfordonssektorn (EGT L 203, 1.8.2002, s. 30)

3. Tele- och posttjänster

- Riktlinjer om tillämpningen av EEG:s konkurrensregler inom telekommunikationssektorn (EGT C 233, 6.9.1991, s. 2; ej översatta till svenska)
- Meddelande från kommissionen om tillämpningen av konkurrensreglerna inom postsektorn och om utvärderingen av vissa statliga åtgärder i samband med posttjänster (EGT C 39, 6.2.1998, s. 2)
- Tillkännagivande om tillämpning av konkurrensreglerna på tillträdesavtal inom telesektorn: Ramen, relevanta marknader och principer (EGT C 265, 22.8.1998, s. 2)
- Kommissionens riktlinjer för marknadsanalyser och bedömning av betydande marknadsinflytande i enlighet med gemenskapens regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT C 165, 11.7.2002, s. 6)

4. Transporter

- Kommissionens förordning (EEG) nr 1617/93 av den 25 juni 1993 om tillämpningen av artikel 85.3 i fördraget på vissa kategorier av avtal och samordnade förfaranden med avseende på gemensam planering och samordning av tidtabeller, gemensam drift, samråd om passagerar- och frakttaxor i regelbunden luftfart samt fördelning av avgångs- och ankomsttider på flygplatser (EGT L 155, 26.6.1993, s. 18; svensk specialutgåva, område 7, volym 4, s. 197)
 - Förtydligande av kommissionens rekommendationer avseende tillämpningen av konkurrensreglerna på projekt för ny transportinfrastruktur (EGT C 298, 30.9.1997, s. 5)
 - Kommissionens förordning (EG) nr 823/2000 av den 19 april 2000 om tillämpning av artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden mellan linjerederier (konsortier) (EGT L 100, 20.4.2000, s. 24)
-